

Ot

Cəlil Məmmədquluzadə

© Cəlil Məmmədquluzadə “Əsərləri”.

Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı. Bakı —1967.

Üç cildə. İkinci cild.

“Molla Nəsrəddin” jurnalından. 27 yanvar 1908-ci il. No 4.

İlin hər fəslinin bir hüsnü var; amma qışın ləzzəti bir özgədir.

Bu qədər var ki, şairlər bahar fəslini hamıdan artıq dost tuturlar. Kitablarda həmişə oxumuşuq ki:

Vəqti bəhar əst xiz, ta betamaşa rəvim..

Ya bir özgə yerdə oxuyuruq:

Mübarək bad mürğabu-çəmənra,
Nəvasəncani-rəngin əncümənra
Ki, əhdi növbəhar aməd tərəb cuş
Nevi-gül kərd dövrani-kühənra...

Bunlar hamısı köhnə sözlərdir və köhnə səliqədir. Mən inanmıram ki, bizim əsrin şairləri bahar fəslini, məsələn, qış fəslindən artıq tutalar. Doğrudur, kəndlərdə və balaca şəhərlərdə qışın o qədər bir səfası yoxdur, amma Tiflis kimi yerdə qış böyük bir qənimətdir və demək olar ki, behiştə vədə olunan ləzzətlərin hamısını Tiflisdə qışda ələ gətirmək olar.

Bir ay bundan qabaq Qafqazın hər bir yerindən erməni camaatının vəkilləri cəm olmuşlar Tiflisə ki, erməni aclarına sərdardan pul istəsinlər. Həmin vəkillər yanlarıca uzun-uzun ərizələr, siyahilər gətirmişdilər. Kəndlilərin adlarını, acların sayını və istədikləri pulun qədərini adbaad, kəndbəkənd, hamısını təfsilən yazıb yekə-yəkə kitablar bağlamışdılar və bu ərizələri və siyahiləri maşında səliqə ilə çap eləyib gətirib qoymuşdular sərdarın qabağına.

Erməni vəkilləri istədikləri pulun qədəri iki milyon yarım idi.

O günlərdə mən Tiflisdə küçə ilə gedərkən İrəvan xanlarından da gördüm və Qarabağ bəylərindən də bir neçə dəstə gördüm. Və görəndə yəqin elədim ki, bunlar da gəlirlər müsəlman aclarına sərdardan pul istəsinlər. Amma məlum oldu ki, bunların heç biri pul

istəməyə gəlməyib. İrəvan xanları nədən ötrü təşrif gətirmişdilər,—bilmədim, amma bunu bildim ki, Qarabağ bəyləri nədən ötrü gəliblər.

Qışda Tiflis cannətin bir guşəsinə oxşayır. Tiflisdə “Sirk” oyunu həmişə qışda başlanır. Ondan ötrü ki, müsəlman bəyləri və mülkədarları özgə vaxt kəndlərdə rəiyyətdən bəhrə yığmağa məşğul olurlar; ancaq qış fəsli bikar ola bilirlər. Kənddə də qışda oturmağın nə mənası? Bir yandan ac kəndlilərin ağlaşması, bir yandan da elə haman övrət-uşaq, haman övrət-uşaq, haman övrət-uşaq. Qərək ki, heç bir ləzzəti yoxdur...

Dekabrın 27-də erməni vəkilləri sərdara ərizə verirdilər və elə həmin gün Qarabağın qoca və cavan bəyləri “Sirk”də əvvəlinci cərgədə oturub sirk qızlarının çıplaq topuqlarına tamaşa eləyirdilər. Erməni vəkillərinin biri ağlaya-ağlaya ac ermənilərin əhvalını sərdara nağil eləyirdi; bəylər də qaqqıldaya qızların oynamağına çəpik çalırdılar. Ermənilər deyirdilər:

—Aman günüdür, sərdar, bizim aclara pul ver.

Bəylər deyirdilər:

—Oxqay, Liza can, qadavı alım!

Biz yenə deyirik ki, Qarabağın kəndlərində müsəlmanlar açından ağlaşırlar. Biz bunu neçə dəfə yazmışıq və heç kəs bizə cavab verməyibdir ki, bu sözlər yalandır. Və heç kəs də dinmir.

Biz neçə dəfə yazmışıq ki, keçən il Bakıda yığılan qırx beş min manatdan indiyədək birçə nəfər Müsəlman acının qarnı doymayıb.

Biz neçə dəfə yazmışıq ki, Bakıda keçən il qurulan ianə komissiyası qırx beş min manatdan ancaq iki vaqon un göndərdi Zəngəzura ki, putu iki manatdan satılsın və min manta da göndərdi Qarabağa. Bu min manatdan da hələ heç bir acın xəbəri yoxdu. Hesab və kitab da ki, maşallah, müsəlman içində adət deyil.

Qurtardı getdi.

Hər bir müsəlman qəzetini alırsan əlinə, görürsən ki, yazılıb “maşallah flan milyonçu, maşallah flan millətpərəst, maşallah flan xan, flan bəy, flan hacı, flan kərtənkələ...” Amma heç kəs yazmır ki, bir yandan minlərcə müsəlmanlar açından ağlaşıp və bir yandan da min-min manatlar xərclənilirlər qonaqlıqlara, şöhrət ehсанlarına, qara neftə, püstə badama, barişna və madama, sözü bir dəfə deyərlər adama!

Bunlar hamısı öz yerində; amma bu da var ki, qış fəsli nə qədər gözəl olsa da, yenə bahar fəslinə bərəkət! O səbəbə ki, baharda ot bitir və acların dəxi Baki milyonçularına ehtiyacı olmur.

Elə çöllər yaşıllanan kimi, arvad səhər yerindən durur və ac yatmış uşaqlarını oyadıb deyir:

—Vəqti bahar əst xiz, ta betamaşa rəvim!

Molla Nəsrəddin.

Veb direktor: Betti Bleyer

Mətni yığdı: Nərgiz Abadi

Veb üçün hazırladı: Ülviyyə Məmmədova

AZERİ.org-a qoyuldu: sentyabr, 2003